

Załącznik informacyjny

Podczas projektowania wyrobu, producent ma obowiązek przestrzegać podstawowych wymogów bezpieczeństwa dla danego wyrobu. Są one w sposób ogólny określone w dyrektywie (dyrektywach) i precyzowane (zgodnie z aktualnym stanem wiedzy) w normach.

Stopień dokładności, z jakim normy powinny odnosić się do podstawowych wymogów, jest obecnie tematem dyskusji, częściowo w kontekście nowej, poprawionej wersji Dyrektywy Maszynowej. Obecny numer KANBrief włącza się do tej dyskusji, prezentując dwa artykuły, próbujące rozstrzygnąć następującą kwestię: czy ogólne odniesienie do dyrektywy jest wystarczające (Riekeles), czy może niezbędne są szczegółowe odnośniki, wskazujące jednoznacznie do którego wymagania dyrektywy odnosi się dana część normy (Rendu)?

Uwagi na powyższy temat można również wymieniać na forum sieci ekspertów EUROSHNET (www.euroshnet.org)

*Marina Schröder
Przewodnicząca KAN
Niemiecka Federacja Związków
Zawodowych (DGB)*

W NUMERZE

ZAŁĄCZNIK INFORMACYJNY ZA

- 2 Podstawowe wymagania Dyrektywy Maszynowej a normy zharmonizowane
- 3 „Przejrzystość” norm bezpieczeństwa dla maszyn

TEMATY WYDANIA

- 4 Normalizacja w zakresie bezpieczeństwa maszyn w aspekcie możliwości fizycznych człowieka
- 5 BHP i normalizacja we Włoszech
- 6 Oświetlenie miejsca pracy – rola normalizacji
- 7 NORMAPME – reprezentant MŚP w procesie normalizacji

W SKRÓCIE

- 8 Załącznik informacyjny (ZZ) do norm CENELEC
- 8 Łatwiejszy dostęp do EUROSHNET
- 8 Współpraca w ramach sieci PEROSH

„Przejrzystość” norm

Od 1 października 2004, normy Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego Elektrotechniki (CENELEC) zawierają tzw. załącznik ZZ, obecny dotychczas w normach Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego (załącznik ZA). Kwestia dokładności, z jaką powinny one odnosić się do treści dyrektyw, podzieliła ekspertów. W bieżącym numerze KANBrief przedstawiamy ich opinie i sprostowania.

Podstawowe wymagania Dyrektywy Maszynowej a normy zharmonizowane

Według Artykułu 95 Traktatu ustanawiającego Unię Europejską, Kraje Członkowskie UE mają obowiązek kontrolować czy swobodny przepływ towarów gwarantuje ich wysoką jakość pod względem bezpieczeństwa dla zdrowia użytkowników. Dyrektywy Nowego Podejścia zawierają tylko zasadnicze wymagania związane z bezpieczeństwem, zdrowiem, ochroną konsumenta i środowiska, natomiast pozostałe szczegóły techniczne zawarte są w odpowiednich, zharmonizowanych normach europejskich.

Geneviève Rendu

Odpowiedzialna za normalizację

Francuskie Ministerstwo Pracy, Zatrudnienia i Stosunków Społecznych

W przypadku Dyrektywy Maszynowej, domniemanie zgodności odnosi się jedynie do podstawowych wymagań, które w chwili obecnej zawarte są w normie. W rzeczywistości, żadna z norm w ramach Dyrektywy Maszynowej nie wskazuje jednoznacznie wytycznych dyrektywy, do których się odnosi. W załączniku informacyjnym ZA pojawia się jedynie komentarz, iż dana norma została opracowana w celu szczegółowego określenia podstawowych wymagań zawartych w dyrektywie. Same wymagania, natomiast, nie są wyraźnie przedstawione.

Korzyści, wynikające z jednoznacznego określenia podstawowych wymagań normy, są następujące:

I Większa przejrzystość

Domniemanie zgodności to aspekt, który w normach zharmonizowanych do tej pory nie został jednoznacznie określony. Z tego powodu zarówno wymóg przejrzystości zawarty w Dyrektywie Maszynowej¹, jak i wytyczne dla europejskich organizacji normalizacyjnych² w dalszym ciągu nie są spełniane w sposób satysfakcjonujący. Warto zauważyć, iż przejrzystość norm jest istotnym czynnikiem dla wielu uczestników procesu normalizacji, a wśród nich przede wszystkim dla:

- **producentów**, którzy, jako użytkownicy norm, muszą być informowani, które z podstawowych wymagań dyrektywy dla danego wyrobu są (lub nie są) zawarte w normie;
- **jednostek notyfikowanych**, które podczas certyfikacji maszyn (Załącznik IV Dyrektywy Maszynowej) muszą być w stanie jednoznacznie stwierdzić, czy stosowana norma zawiera wszystkie podstawowe wymagania dla danego typu urządzenia. Jeśli tak, procedura certyfikacyjna może zostać uproszczona; jeśli zaś norma odnosi się jedynie do niektórych z podstawowych wymagań dyrektywy, należy zastosować badanie typu;
- **kompetentnych organów**, których przedstawiciele przed zatwierdzeniem normy muszą być pewni, że jej wytyczne są skorelowane z podstawowymi wymaganiami sformułowanymi w dyrektywie. Ponieważ ich zadaniem jest również nadzór rynku, czyli

dokonywanie regularnych kontroli znajdujących się w sprzedaży towarów, jednoznaczne określenie w normie podstawowych wymagań umożliwi podjęcie odpowiednich sankcji prawnych w stosunku do producentów i importerów, wprowadzających na rynek wyroby niebezpieczne.

II Instrument zapewnienia uczciwej konkurencji

W przypadku gdy norma nie określa jednoznacznie, do których zasadniczych wymagań dyrektywy się odnosi, niektórzy producenci mogą niesłusznie sądzić, iż samo stosowanie normy jest równoznaczne ze spełnianiem tych wszystkich wymagań. Tym samym, wprowadzając na rynek wyroby nie spełniające wszystkich zasadniczych wymagań dyrektywy/dyrektyw, uzyskują przewagę rynkową nad tymi producentami, którzy poddają swoje wyroby skomplikowanej procedurze oceny zgodności.

III Wyższy stopień bezpieczeństwa

Na poziomie międzynarodowym, porozumienie podpisane w ramach Światowej Organizacji Handlu o Barrierach Technicznych dla Handlu, wskazuje, iż normy ustanowione przez dane państwo powinny być zgodne z normami międzynarodowych organizacji. Porozumienie nie definiuje jednak żadnych ram prawnych, wyznaczających cele, które należy osiągnąć.

Zanim norma Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej (ISO) zostanie zaadaptowana jako norma zharmonizowana w ramach Dyrektywy Maszynowej, europejskie organizacje normalizacyjne mają obowiązek zbadać, czy jest zgodna z europejskimi wymogami BHP. W tym celu wskazane byłoby stworzenie systemu, który identyfikowałby punkty normy nie zgodne z wytycznymi dyrektywy i tym samym zapobiegał stosowaniu przez producentów międzynarodowych norm, nie korespondujących z jej wymogami.

Geneviève Rendu
genevieve.rendu@dr.t.travail.gouv.fr

1 Dyrektywa 98/37/EC, Artykuł 5 (2)

2 Dyrektywa 98/37/EC, Recital 15

„Przejrzystość” norm bezpieczeństwa dla maszyn

Można mieć czasami wrażenie, iż europejskie normy dotyczące bezpieczeństwa maszyn nie spełniają wytycznych Komisji Europejskiej, a tym samym europejskich organizacji normalizacyjnych. Można to tłumaczyć faktem, że spośród 475 norm związanych z Dyrektywą Maszynową, zamieszczonych w Dzienniku Urzędowym UE do kwietnia 2004 r., tylko 20 zostało zweryfikowanych od momentu pierwszej publikacji w 1992 r.

Związek pomiędzy dyrektywą a normą

Krytycyzm w sposób nieuzasadniony wiąże się z treścią załącznika informacyjnego (ZA) do normy zharmonizowanej, który odzwierciedla związek między określoną normą a podstawowymi wymaganiami odpowiadającej dyrektywy. Francja domagała się, aby aneks ten zawierał **wyłącznie** szczegółowe porównanie poszczególnych części normy z odpowiadającymi im podstawowymi wymaganiami. Po odrzuceniu tego żądania przez europejskie organizacje normalizacyjne, francuskie organy władzy dążyły, aby takie porównanie znalazło się w zweryfikowanej wersji Dyrektywy Maszynowej. W rezultacie burzliwych dyskusji, wniosek ten ponownie został odrzucony.

„Uszczegółowienie”: wartość dodana?

Można przypuszczać, iż zamieszczenie takiego porównania w normach związanych z Dyrektywą Maszynową, doprowadziłoby do jeszcze większego zamieszania – ich użytkownicy musieliby się zmierzyć ze skomplikowanym systemem numeracji: każdy z wymogów bezpieczeństwa został umieszczony w normie jako część oceny potencjalnej sytuacji niebezpiecznej i z tego powodu może odnosić się równocześnie do kilku podstawowych wytycznych dyrektywy (dyrektyw). Jest to w gruncie rzeczy całkowicie zgodne z zarządzeniem w obszarze normalizacji z 1992 r., zgodnie z którym środki bezpieczeństwa należy określać według „realnych zagrożeń zawartych w normie EN 414”. Tak więc użytkownicy norm (producenci, jednostki notyfikowane oraz kompetentne organy władzy) są jednoznacznie informowani o obszarach, których one dotyczą – wprowadzenie do normy, na przykład, określa zagrożenia (i związane z nimi odpowiednie podstawowe wymogi dyrektywy).

Producent ma oczywiście prawo zakładać, że jego produkt, spełniając wymogi zawarte w normie zharmonizowanej, jest również zgodny z wytycznymi dyrektywy. Stopień zgodności określa, czy wymagane jest, aby jednostka notyfikowana przeprowadziła badanie typu. W przypadku Dyrektywy Maszynowej, badanie to nie jest wymagane dla maszyn i urządzeń wymienionych w Załączniku IV, pod warunkiem oczywiście, iż zastosowane normy zharmonizowane odnoszą się do wszystkich odpowiednich wymogów dyrektywy. Jeśli jednak badanie

typu jest przeprowadzane, to jednostka notyfikowana ma obowiązek zbadać, czy maszyna spełnia odpowiednie wymogi podstawowe dyrektywy oraz czy zastosowane normy są przestrzegane.

Spójne stosowanie dyrektyw wraz ze zharmonizowanymi normami europejskimi daje porównywalne warunki wszystkim producentom. Należy jednak pamiętać, iż eliminacja złych nawyków i nieuczciwej konkurencji, ciągle obecnych na rynku, jest zadaniem zarówno producentów jak i instytucji nadzoru rynku.

Międzynarodowa normalizacja na tle modelu europejskiego

Pojawiające się od czasu do czasu zastrzeżenia w stosunku do internacjonalizacji normalizacji są zazwyczaj nieuzasadnione. Międzynarodowa norma, mająca być przeniesiona na grunt europejski, musi podlegać takim samym procedurom i wymaganiom, jak normy opracowane przez europejskie komitety normalizacyjne (włączając ocenę Konsultantów CEN/CENELEC). Producent może zatem przyjąć, że stosując normę (normy) dla danego produktu, wymienione w Dzienniku Urzędowym UE, spełniają wymogi dyrektywy, bez względu na to czy dana norma została opracowana na poziomie europejskim, czy międzynarodowym.

Reasumując, można stwierdzić, iż opracowującym normy udaje się spełniać wytyczne dyrektywy, jednocześnie wprowadzając rozwiązania, zmierzające do ich ulepszenia, takie jak, na przykład, Załącznik informacyjny ZA, który CEN w 2003 r. (a CENELEC w 2004 r.) zamieścił w swoich normach.

Harald Riekeles
harald.riekeles@vdma.org

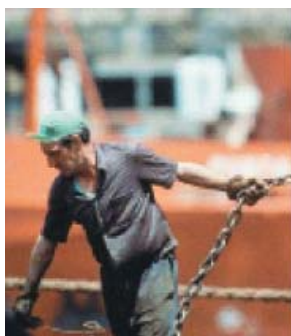
Harald Riekeles

Sprawozdawca CEN w obszarze bezpieczeństwa maszyn

Niemiecka Federacja

Normalizacja w zakresie bezpieczeństwa maszyn w aspekcie możliwości fizycznych człowieka

Normalizację w zakresie bezpieczeństwa maszyn w aspekcie możliwości fizycznych człowieka wyraźnie kształtuje seria europejskich norm EN 1005. Wszystkie jej części, regulowane przez Dyrektywę Maszynową, uzupełniają ergonomiczne normy typu B dotyczące bezpieczeństwa maszyn.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa i higieny pracy, wykorzystanie norm ergonomicznych, takich jak EN 1005 „Maszyny – Bezpieczeństwo – Możliwości fizyczne człowieka” jest niezwykle ważne - należy pamiętać, iż zaburzenia układu mięśniowo-szkieletowego należą do najczęstszych urazów ergonomicznych. Zagrożenie dla życia i zdrowia człowieka może pojawić się wówczas, gdy obsługiwana maszyna nie jest zaprojektowana i skonstruowana zgodnie z zasadami ergonomii. Wspomniana seria norm zawiera dane ergonomiczne, niezbędne do ograniczenia czynników niebezpiecznych dla zdrowia, pojawiających się podczas obsługi maszyn oraz wszelkiego rodzaju urządzeń.

Seria norm EN 1005 jest przeznaczona dla projektantów maszyn. Aby zwrócić uwagę na aspekty inne niż ludzka siła, Europejski Komitet Techniczny CEN/TC 122/WG 4 ds. „biomechaniki”¹ podjął decyzję o zmianie tytułu „siła fizyczna człowieka” (pojawiającego się w niemieckiej serii norm DIN 33411) na „możliwości fizyczne człowieka”.

Podczas gdy **Część 1** normy (2001 r.) definiuje podstawowe terminy, **Część 2** (2003 r.) dotyczy „ręcznych prac transportowych” oraz wskazuje, iż kryteria konstrukcji maszyn mogą być również stosowane przez producentów do oceny ryzyka. **Część 3** („Zalecane siły graniczne maszyn i urządzeń”, 2002 r.) jest ukierunkowana na ograniczenie zagrożeń dla zdrowia, związanych z nakładem siły fizycznej podczas obsługi maszyn. Norma ta ma również umożliwić zoptymalizowanie częstotliwości, czasu trwania oraz rodzaju siły potrzebnej do obsługi urządzenia już na etapie jego projektowania.

Część 4 (aktualnie na ostatnim etapie zatwierdzania) określa właściwe (wymagające minimum nakładu siły fizycznej) pozycje i sposób poruszania się podczas pracy z maszyną. Jednak uwagi w tekście normy wskazują jednoznacznie, iż wymogi w niej zawarte, nie muszą regulować organizacji pracy. Projekt normy **prEN 1005-5** („Ocena ryzyka prac powtarzalnych wykonywanych z dużą częstotliwością”) budzi wiele kontrowersji, obecnych zwłaszcza w komentarzach, jakie pojawiły się jeszcze na etapie ankiety. Z tego powodu Komitet Techniczny CEN ds. biomechaniki w kwietniu 2004 r. podjął decyzję o przygotowaniu zmodyfikowanej wersji normy, która

mogłaby zostać poddana kolejnej weryfikacji lub opublikowana w postaci Technicznej Specyfikacji (Uchwała 231).

Działalność normalizacyjna w zakresie możliwości fizycznych człowieka oraz ręcznych prac transportowych odbywa się również na poziomie Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej. Prace normalizacyjne rozpoczęły się tu około 15-tu lat temu i – z powodu braku koordynacji – prowadzone były równolegle do działań CEN. Stan ten do dnia dzisiejszego nie uległ zmianie, czego przykładem jest seria norm **ISO 11228** „Ergonomia – ręczne prace transportowe” (opracowana przez Komitet Techniczny ISO/TC 159/SC 3/WG 4)², której obszar pokrywa się z zakresem serii norm EN 1005. **Część 1** (Ergonomia – ręczne prace transportowe – Część 1: Podnoszenie i przenoszenie) została opublikowana w 2003 r.; **Część 2** (Pchanie i ciągnięcie) oraz **Część 3** (Prace ręczne wykonywane z dużą częstotliwością i małym obciążeniem) są obecnie dostępne w postaci projektów norm.

W odróżnieniu od serii norm EN 1005, seria ISO 11228 przeznaczona jest nie tylko dla projektantów maszyn, ale również dla pracodawców i pracowników. Z perspektywy BHP, zharmonizowane dane ergonomiczne, w postaci na przykład norm EN ISO, powinny być użyteczne zwłaszcza dla projektantów; natomiast pozostałe wytyczne dla szerszej grupy odbiorców (na poziomie europejskim regulowane przez art. 137 Traktatu ustanawiającego Unię Europejską) mogłyby w przyszłości zostać ujęte – jeśli oczywiście okaże się to konieczne – w odrębnej normie ISO. Tylko ta przyszłość, niestety, wydaje się ciągle bardzo odległa.

Dr. Anja Vomberg
vomberg@kan.de

1 CEN/TC 122: "Ergonomia"

2 ISO/TC 159 "Ergonomia", SC 3: Antropometria i Biomechanika

Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz normalizacja we Włoszech

Mimo tego, iż we Włoszech nie istnieje organizacja o strukturze KAN, przedstawiciele pracodawców i pracowników oraz instytucje normalizacyjne, funkcjonujące na poziomie krajowym i/lub regionalnym, efektywnie współdziałają na rzecz normalizacji w zakresie BHP. Poniżej przedstawiamy wiodące organizacje odpowiedzialne za BHP we Włoszech.

Giulio Andrea Tozzi

ASL 3 Genewa

Servizio Sanitario Nazionale

Pierwszą z nich jest **Włoska Służba Zdrowia** (Servizio Sanitario Nazionale), której struktura oparta jest na lokalnych oddziałach (**ASL**¹), odpowiedzialnych za zdrowie i bezpieczeństwo podczas pracy. Każda jednostka składa się z interdyscyplinarnych grup, których członkowie mają obowiązek monitorowania poziomu bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy.

Państwowy Instytut Bezpieczeństwa Pracy i Prewencji (ISPESL - Istituto Superiore per la Prevenzione e la Sicurezza del Lavoro²) jest naukową jednostką Ministerstwa Zdrowia, zajmującą się problematyką zapobiegania wypadkom. Ponadto, w przypadkach, gdy pojawia się prawdopodobieństwo niezgodności z Dyrektywą Maszynową, ISPESL działa w imieniu Ministerstwa Działalności Produkcyjnej jako ekspert w dziedzinie bezpieczeństwa maszyn. Instytut pełni także funkcję Krajowego Punktu Centralnego Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao.

Państwowy Zakład Ubezpieczeń od Wypadków przy Pracy (INAIL - Istituto Nazionale Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro³), odpowiedzialny za ubezpieczenia od wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jest instytucją zajmującą się przede wszystkim oceną uszkodzeń ciała odniesionych podczas pracy oraz chorób zawodowych i przyznawaniem odszkodowań. Od niedawna dynamicznie rozwija się także działalność wydawnicza ISPESL, ukierunkowana na kreowaniu społecznej świadomości o BHP.

Kolejną grupą, uczestniczącą w kształtowaniu polityki państwa w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, są **związki zawodowe**, reprezentujące interesy zatrudnionych bezpośrednio bądź poprzez wybieranych przez pracowników tzw. **rzeczników bezpiecznej pracy**⁴. Zgodnie z włoskim ustawodawstwem, zatrudnieni w przedsiębiorstwach mają prawo do mianowania swoich reprezentantów, którzy z kolei zdobywają niezbędne kwalifikacje w obszarze BHP podczas szeregu szkoleń i kursów (ich koszt ponosi pracodawca).

Związki oraz organizacje pracodawców tworzą z kolei tzw. **Stowarzyszenia Dwustronne (Enti Bilaterali)**, których głównym zadaniem jest działalność informacyjna i edukacyjna oraz wsparcie regionalnych rzeczników bezpiecznej

Uczestnicy procesu normalizacji spośród różnych grup związanych z BHP

Oddziały włoskiego instytutu normalizacyjnego **UNI**⁵ we Włoszech, Europie jak również poza nią, skupiają reprezentantów ISPESL oraz producentów. W pracach komitetów technicznych UNI (w zakresie ergonomii, ogólnych zasad BHP), zarówno na szczeblu europejskim jak i międzynarodowym, uczestniczą także przedstawiciele związków zawodowych, mianowani przez krajowe zarządy trzech wiodących stowarzyszeń związków zawodowych.

Przykład z życia

W grudniu 1998 r. oddział Włoskiej Służby Zdrowia w Mediolanie (ASL 2) opublikował raport na temat śmiertelnych wypadków, jakie miały miejsce we Włoszech podczas prac budowlanych z użyciem betoniarek. FILCA (Construction and Allied Workers' Union), związek zawodowy w sektorze budowlanym, zwrócił się następnie do BTS/TUTB z prośbą o szczegółową analizę przyczyn wypadków, zarówno tych we Włoszech jak i w całej Europie.

W świetle zaistniałej sytuacji, na wniosek ASL 2, UNI powołało grupę roboczą, składającą się z producentów oraz przedstawicieli ASL, związków zawodowych i ISPESL, w celu analizy projektu normy EN 12609:1996 „Betoniarki – wymogi bezpieczeństwa”.

W międzyczasie, BTS/TUTB zwróciła się do Europejskiej Federacji Pracowników Budowlanych i Przemysłu Drzewnego (konsultanta CEN w zakresie bezpieczeństwa maszyn), Sekretariatu Komitetu Technicznego CEN/TC 151 (europejskiego odpowiednika UNI), włoskiego Ministerstwa Produkcji oraz Komisji Europejskiej, z prośbą o uwagi do projektu normy, zanim zostanie ona opublikowana. W odpowiedzi, ISPESL powołał we Włoszech specjalną grupę roboczą, która opracowała techniczne memorandum w obszarze bezpieczeństwa maszyn do wykorzystania przez Ministerstwo Działalności Produkcyjnej podczas rozmów z odpowiednimi instytucjami Unii Europejskiej.

Giulio Andrea Tozzi
Giulio.Tozzi@asl3.liguria.it

1 Aziende Sanitarie Locali

2 www.ispesl.it

3 www.inail.it

4 Rappresentanti dei Lavoratori per la Sicurezza (RLS)

5 Rappresentanti dei Lavoratori per la Sicurezza Territoriali (RLST)

6 www.uni.com

Oświetlenie miejsc pracy – rola normalizacji

Przykład zagadnień związanych z oświetleniem miejsc pracy pokazuje, że europejskie normy tylko w niewielkim stopniu mogą być wykorzystane do precyzyjnego określenia wymogów dotyczących odpowiedniego wyposażenia stanowisk pracy w zakładach przemysłowych. Takie przypadki obejmują komunikowanie się (terminologia, definicje i symbole) oraz zapewnienie zgodności odpowiedniej normy dot. BHP (procedury badawcze i pomiarowe).

Źródło informacji:
Deutsche Post World Net

Wymogi związane z oświetlaniem miejsc pracy zawarte są w Dyrektywie 89/654/EEC dotyczącej minimalnych wymagań bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy. Zasadnicze znaczenie ma tutaj art. 137 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, według którego Państwa Członkowskie UE mają prawo do utrzymywania lub ustanawiania bardziej rygorystycznych środków ochronnych (niż te zawarte w dyrektywie) zgodnych z powyższym Traktatem. W Niemczech transpozycji dyrektywy dokonano poprzez Rozporządzenie w sprawie miejsc pracy (ArbStättV), które z kolei precyzują oficjalne wytyczne (**ASRs**) oraz ogólne zasady BG (**BGRs**)¹. Transpozycję niejednokrotnie ułatwiał fakt, iż środki ochronne, ustanowione w Niemczech, są często zgodne z wymaganiami norm europejskich (szczególnie w przypadku standardów pochodzenia krajowego); taka sytuacja ma miejsce, kiedy zarówno legislator jak i instytucja ubezpieczenia wypadkowego mają jednakowy wpływ na ich zawartość. Niestety, pojawiają się również trudności, zwłaszcza w przypadku norm ustanawianych na szczeblu europejskim, w których często zbyt mało uwagi przywiązuje się do wymogów BHP w poszczególnych krajach. Z tego powodu, zgodnie z Niemiecką Deklaracją Zgodności, dotyczącą standardów w zakresie dyrektyw, odnoszących się do art. 137 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Niemcy niechętnie angażują się w projektowanie norm w zakresie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy.

W przypadku oświetlenia miejsc pracy, aktualne zasady ASR 7/3 odnoszą się do niemieckiej normy DIN 5035, Część 2 (opublikowana w 1990 r.) „Oświetlenie elektryczne – zalecane wartości parametrów oświetleniowych na miejscach pracy we wnętrzach i na zewnątrz budynków”. Została ona częściowo zastąpiona przez normę europejską DIN EN 12464-1 „Światło i oświetlenie – Oświetlenie miejsc pracy – Część 1: Miejsca pracy we wnętrzach”. Zmiana ta nie wpłynęła jednak na związek wytycznych ASR7/3 z Częścią 2 byłej normy DIN 5035, dlatego użytkownicy, stosujący tę normę, nie naruszają aktualnego ustawodawstwa; mogą nawet zastosować inne - niż zawarte w niej lub jej częściach - rozwiązania techniczne, ze wskazaniem, iż gwarantują one ten sam (przynajmniej) stopień bezpieczeństwa.

Weryfikacja Rozporządzenia w sprawie miejsc pracy nie zmieniła sytuacji w Niemczech: załącznik do nowego Rozporządzenia, opublikowany 24 Sierpnia 2004 r. w Federalnym Dzienniku Urzędowym, zawiera wytyczne, dotyczące oświetlenia miejsc pracy. Paragraf 7 gwarantuje powołanie komitetu, odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę w miejscu pracy, którego zadaniem jest określanie metod i zasad, umożliwiających spełnienie wymogów zawartych w Rozporządzeniu.

Instytucje ubezpieczenia wypadkowego także formułują wymagania związane z wyposażeniem miejsc pracy. Komitet ekspertów BG, odpowiedzialny za czynniki ryzyka zawodowego, w swoich Wytycznych na temat oświetlenia, światła i barwy (BGR 131), określa wymogi dla oświetlenia miejsc pracy. Jak twierdzą autorzy, Wytyczne, których publikacja planowana jest na koniec 2004 r., nie będą odwoływać się do norm.

Istnieją jednak obszary w których normy, dotyczące oświetlenia w miejscu pracy, pełnią ważną funkcję i nie wchodzą w konflikt z Niemiecką Deklaracją Zgodności. Standardy te precyzują, na przykład, wymagane eksploatacyjne natężenie oświetlenia, lub wymogi jakości dla stosowanych opraw oświetleniowych.

Dr. inż. Joachim Lambert
lambert@kan.de

1 Instytucje ubezpieczenia wypadkowego

NORMAPME – przedstawiciel MŚP w procesie normalizacji

Aby umożliwić MŚP udział w procesie tworzenia norm technicznych, utworzono w 1996 r. - z inicjatywy UEAPME (European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises)¹, a następnie czterech związków zawodowych² – NORMAPME³, Techniczne Biuro Standaryzacji dla Rzemiosła i MŚP. W 31 krajach Europy reprezentuje ono 77 stowarzyszeń MŚP, które z kolei skupiają 20 milionów przedsiębiorstw oraz 50% wszystkich zatrudnionych na terenie Europy.

Freek Posthumus
Projektów Kierownik
NORMAPME

Ponieważ normy często dotyczą zagadnień złożonych, tylko duże firmy, dysponujące odpowiednią liczbą ekspertów w dziedzinie normalizacji, a także niezbędnymi środkami, są w stanie prowadzić ich kompleksową implementację. Choć jak dowodzą statystyki, stopień wykorzystania norm – środka pomocniczego podczas wdrażania w życie rozporządzeń i dyrektyw - w małych i średnich przedsiębiorstwach jest nadal znacznie niższy niż w dużych firmach, chociaż w sektorze MŚP można zaobserwować jego stopniowy wzrost.

Aby zintensyfikować udział MŚP w procesie normalizacji, przedstawiciele UEAPME i Komisji Europejskiej w 2001 r. podjęli decyzję o włączeniu NORMAPME do prac trzech europejskich organizacji normalizacyjnych: CEN⁴, CENELEC⁵ oraz ETSI⁶. Obecnie na forum tych trzech organizacji NORMAPME reprezentuje pięciu jego stałych członków oraz 15 ekspertów z jego organizacji członkowskich, aktywnie uczestniczących w pracach komitetów technicznych europejskich organizacji normalizacyjnych w takich dziedzinach jak: budownictwo, ochrona środowiska, zarządzanie jakością, e-business, technologie informacyjne i komunikacyjne oraz urządzenia elektryczne.

Dotychczasowe działania

Dotychczasowe działania NORMAPME na poziomie europejskim na rzecz MŚP obejmują:

- udział w projektowaniu normy dotyczącej kwalifikacji dostawców urządzeń (instalacji) elektrycznych. Ścisły kontakt z organizacjami normalizacyjnymi umożliwił wprowadzenie do normy zmian, ukierunkowanych na potrzeby MŚP;
- udział w pracach grup roboczych CEN, odpowiedzialnych za informację o towarach. Opracowane rozwiązania umożliwiają małym i średnim przedsiębiorstwom bezpośrednie informowanie swoich klientów o wyrobach, z jednoczesnym ich zapewnieniem, iż przekazywana informacja jest pełna, a wyroby spełniają niezbędne wymogi bezpieczeństwa;
- dyskusję z CEN, organizacjami certyfikacyjnymi oraz Komisją Europejską na temat wymogów dla badania typu, zawartych w licznych projektach norm w sektorze budowlanym. Badanie typu jest częścią procedury, w wyniku której towary należące do grup

objętych dyrektywami „nowego podejścia” otrzymują znak CE potwierdzający ich zgodność z zasadniczymi wymaganiami. Ponieważ jest ono przeznaczone dla wyrobów produkowanych na dużą skalę, na przykład w tej chwili opracowywane jest rozwiązanie, które umożliwi MŚP badanie pojedynczych komponentów do prac remontowych w miejscu prowadzenia oceny typu.

Na poziomie międzynarodowym, NORMAPME współpracuje z Międzynarodową Organizacją Normalizacyjną w zakresie, między innymi, systemów zarządzania ochroną środowiska (norma ISO 14001). Współpraca ta może w przyszłości zaowocować opracowaniem projektu normy lub przewodnika dla MŚP w wyżej wymienionym obszarze.

Plany na przyszłość

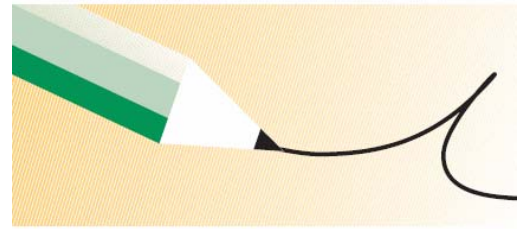
W celu ułatwienia MŚP dostępu do informacji na temat norm, standardów, regulacji prawnych, programów, projektów i inicjatyw w Unii Europejskiej, NORMAPME planuje między innymi:

1. utworzenie informacyjnego systemu internetowego (na wzór opracowanego przez KAN systemu NoRA, ułatwiającego uzyskanie informacji na temat norm w obszarze BHP);
2. opracowanie – w kontekście projektu eEurope „Społeczeństwo Informacyjne dla Wszystkich” (stanowiącego fragment większego programu, którego celem jest wzrost konkurencyjności gospodarki europejskiej opartej na wiedzy i innowacyjności) - rozwiązania typu e-business, umożliwiającego wykorzystanie internetu do nawiązywania i umacniania relacji biznesowych w warunkach gospodarki konkurencyjnej.

W ten sposób, jak również za pomocą szkoleń, seminariów itp., NORMAPME ma na celu uświadomienie, iż małym i średnim przedsiębiorstwom, będących siłą napędową gospodarki UE, należy się należyta uwaga w procesie normalizacji.

Freek Posthumus
f.posthumus@normapme.com

- 1 Europejska Konfederacja Budowniczych (EBC), Europejska Unia Przemysłu Metalowego (EMU), Międzynarodowa Federacja Dekarzy (IFD), Zrzeszenie Młodych Przedsiębiorców Unii Europejskiej (JEUNE)
- 2 Europejska Unia Rzemiosła (Rzemieślników) oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- 3 www.normapme.com
- 4 Europejski Komitet Normalizacyjny
- 5 Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki
- 6 Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych

Załącznik ZZ do norm CENELEC

Komisja Europejska wydała pozwolenie, aby wszystkie zharmonizowane normy zawarte w europejskich Dyrektywach Nowego Podejścia (Dyrektywa Maszynowa, Dyrektywa EMC, Dyrektywa ATEX itp.) zostały zaopatrzone w informacyjny załącznik (ZZ), wskazujący zasadnicze wymagania dyrektywy, zawarte w odpowiedniej zharmonizowanej normie. Załącznik ten ma również wskazywać, iż norma i dyrektywa stanowią jednolity środek oceny zgodności. Odniesienie do zakresu dyrektywy oraz załącznika ZZ musi ponadto znajdować się w przedmowie do normy.

Zmiana ta dotyczy wszystkich zharmonizowanych norm zgłoszonych przez CENELEC po 1 października 2004r. do zamieszczenia w Dzienniku Urzędowym UE. Jedynie zharmonizowane normy, zawarte w Dyrektywie Niskonapięciowej – nie będącej jeszcze dyrektywą Nowego Podejścia – są wyłączone z powyższego postanowienia.

Łatwiejszy dostęp do EUROSHNET

Rok po rozpoczęciu swojego funkcjonowania w sześciu krajach europejskich, sieć EUROSHNET została otwarta dla ekspertów w dziedzinie BHP z całej Europy (kraje EFTA oraz UE). Umożliwi to dyskusję i wymianę informacji na szerokim, ogólnoeuropejskim forum. Eksperti, zainteresowani dołączeniem do sieci, mogą zarejestrować się na stronie www.euroshnet.org (> Network).

Uproszczone ma zostać również funkcjonowanie platformy internetowej, której nowa, udoskonalona wersja, zostanie uruchomiona we wrześniu 2004 r. Jedno kliknięcie w okno dialogowe umożliwi klasyfikację ekspertów w dziedzinie BHP według różnych kategorii - obszarów zainteresowania, członkostwa w danym Komitecie, kraju itp. - co ułatwi wymianę korespondencji e-mailowej między członkami poszczególnych grup tematycznych. Ponadto, uczestnicy forum

wiadomościach, do których bezpośredni dostęp umożliwią odpowiednie linki bez konieczności nużących poszukiwań. Uproszczona również została procedura rejestracyjna – wszyscy zainteresowani dołączeniem do sieci mogą rejestrować się online (przesyłanie pocztą wypełnionego formularza nie jest już konieczne).

PEROSH

Pomimo tego, iż europejski rynek pracy w coraz większym stopniu podlega zharmonizowanej legislacji Unii Europejskiej, działalność badawcza w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy nadal pozostaje w gestii instytucji w poszczególnych krajach UE. W świetle tego faktu, na spotkaniu członków sieci PEROSH, które odbyło się w Dortmundzie w kwietniu 2004 r., przedstawiciele Danii, Francji, Niemiec, Włoch, Norwegii oraz Polski dyskutowali możliwości zintensyfikowania współpracy między europejskimi instytucjami odpowiedzialnymi za BHP. Jeden z uczestników spotkania zasugerował, iż, w celu efektywnego wykorzystania dostępnych środków, wskazane byłoby dokonanie przeglądu laboratoriów badawczych (i ich wyposażenia) w poszczególnych krajach. Ponadto, na dalszym etapie współpraca mogłaby się skupiać na takich obszarach jak: wykorzystanie badawczych baz danych, działalność edukacyjna oraz zarządzanie badaniami. (Źródło: wydawnictwo BauA, nr. 3/2004).

PUBLIKACJE

Georg Lorenz:
Arbeitsstättenverordnung

Poprawiona i uzupełniona wersja Rozporządzenia w sprawie miejsc pracy (Arbeitsstättenverordnung) została ponownie opublikowana w sierpniu 2004 r. Jest ono skierowane do przedsiębiorstw, związków zawodowych, inspektoratów pracy oraz pracowników. Tekst rozporządzenia został uzupełniony o praktyczne wskazówki ułatwiające jego implementację, a także dodatkowe wytyczne BHP dotyczące aranżacji miejsca

ISBN 3-452-25615-4, 2004, około 160 stron, około 20 €, Carl Heymanns Verlag, Tel.: +49 221 94373-0, www.heymanns.com

BGZ-Report 2/2004 – Prüfung und Zertifizierung

Zasługi jednostek badawczo-certyfikacyjnych **WE** w dziedzinie prewencji zostały obszernie omówione na łamach BG-PRÜFZERT. Siedem artykułów, zawierających przykłady form skutecznego zapobiegania wypadkom, przedstawia system badań i certyfikacji **WE** oraz jego zgodność z wymogami BHP.

Download from:
<http://www.hvbg.de/d/bgp/aktuell/studie.html>, ISBN 3-88383-667-2, 2004, 162 stron, HVBG, Tel.: +49 2241 231 01

INTERNET

www.hvbg.de/d/bgp/info/bgp_info.html

Link do serii **BG Prüfzert-Informationen**, poruszającej 13 aktualnych zagadnień, takich jak: "Normeninformationen im Internet" (informacja o normach, które można znaleźć w internecie - nr 9) czy "Rechtstexte im Internet" (rozporządzenia i ustawy dostępne online - nr 8).

<http://www.his.de/Abt3/Umweltschutz/Infoseite/Hochschulhomepage>

Pod tym adresem dostępna jest lista niemieckich uniwersyteckich stron internetowych, poświęconych zagadnieniom bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony zdrowia i środowiska.